

1 модуль. МӘДЕНИЕТ ТЕОРИЯСЫ. ӘЛЕМДІК МӘДЕНИЕТТЕР МЕН ӨРКЕНИЕТТЕР

2 дәріс

МӘДЕНИЕТ ҚҰРЫЛЫМЫ, ФУНКЦИЯСЫ.

**Лектор: филос.ғ.к, асс. проф. НҰРАДИН ГҮЛХАН
БОЛАТҚЫЗЫ**

Дәріс сұрақтары

1. Мәдениет туралы дағдылы түсініктер мен түрлі ғылыми көзқарастар.
2. Мәдениет ұғымының даму логикасы және тарихы.
3. Мәдениет құрлымы: материалдық және рухани мәдениет.

Мақсаты: мәдениеттанудың қалыптасу тарихын және құрылымын талқылау арқылы топталған ғылыми көзқарастарды ұғыну.

Міндеттері: мәдениет тарихына шолу жасау, құрылымын талдау арқылы оның ғылым болып қалыптасуын бекіту.

1 дәріс. Пре-пост сауалнама нәтижесі

- **Постсауалнама бойынша**

- 413 жауап - «Иә» - 89,3 %
- 14 жауап – «Жоқ» - 3 %
- 35 жауап жазбаған - 7,5 %

- **52,3 % нақты үлес**

- **ҚАЗАҚ ТІЛІ: Студент саны 55**

- Қатысқан 50 студент, 91 %
- **Пресауалнама бойынша**
- 135 жауап - «Иә» - 38,5 %
- 215 жауап – «Жоқ» - 61,4 %
- 0 жауап жазбаған – 0 %

- **Постсауалнама бойынша**

- 308 жауап - «Иә» - 88 %
- 8 жауап – «Жоқ» - 2,2 %
- 34 жауап жазбаған – 9,7 %

- **49,5 % нақты үлес**

- **ДЕФ ЖӘНЕ СПИС: С.с. 74**

- Қатысқаны 63 студент, 85 %
- **Пресауалнама бойынша**
- 161 жауап - «Иә» - 36,5 %
- 277 жауап – «Жоқ» - 62,8 %
- 3 жауап жазбаған – 0,6 %

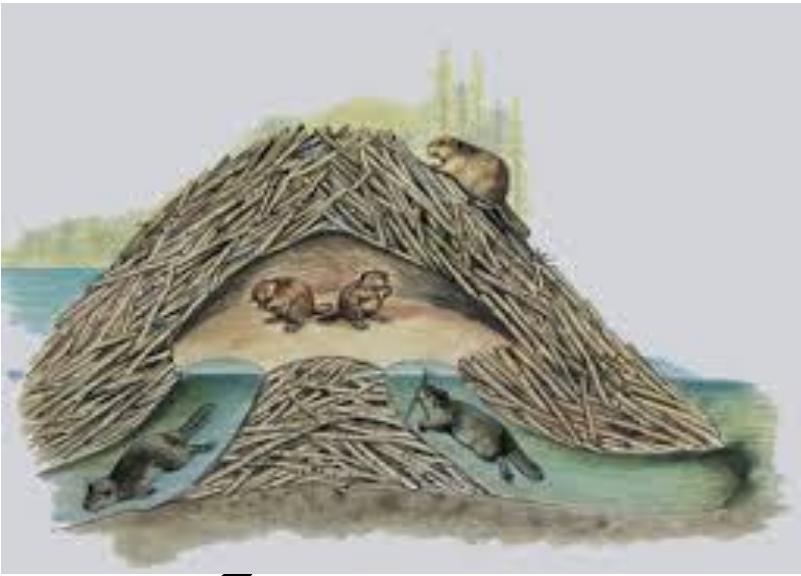
Прежазба-сауалнама (2 минут)

	АТЫ-ЖӨНІНДІ, ТОБЫҢДЫ ЖАЗ!		
1	Магия, фетешизм, тотемизм, анимизм және табу терминдерінің нешеуін білесің, санын жаз!		
2	Роззак, Тайлор, Кант, Флоренский мәдениет туралы теориясымен таныссың ба?	иә	жоқ
3	Шпенглер, Тойнби, Данилевский, Леви Стросс, З.Фрейд, Кассирер, Вебер есімдерінің нешеуі таныс, санын жаз!		
4	Сен үшін қажеттілік деген не? Қысқа, әрі нақты ойыңды жаз!		

Осы аралықтың бәрінде олармен бірге **магия, фетешизм, тотемизм, анимизм** және **табу** қатар жүрді. Бұлардың барлығын бір сөзбен **мифология** деп атайды.

- **«фетешизм»** – амулет, талисман, тұмар сынды жансыз заттарға табыну, заттардың жоғарғы қасиетіне деген сенім, заттар мен құбылыстардың құдайға айналуы;
- **«анимизм»** – жан мен рухқа және олардың қоршаған ортадағы құбылыстар мен заттар, адамдар, жануарлар өміріне ықпалына сену.
- **«тотемизм»** – алгонкиндік “ототем” сөзі, тек, тегі деген мағына береді. Алғашқы қауымдық қоғамның ерте діндерінің бірі;
- **«табу»** – “тыйым” деген полинезийлік сөз. Адамдардың кейбір әрекеттеріне салынатын қатаң тыйымдар мен ырымдар.
- **«магия»** – адамдардың құпия бір тылсым күштің арнайы шақыру арқылы келіп, белгілі бір оқиғаны өзгертуіне ықпал ете алатынына сену. Оған бал ашу, астрология, сиқырлау, алхимия, медиумизм, некромантия, қарғыс айту т.б.

Орыс философы П.А. Флоренский

- культура сөзінің түбірі культ, яғни құдайларға табыну, демек культураның пайда болуы күдіреттілікпен тікелей байланысты. Оның пікірінше, адамадар

Ағылшын ғалымы Тайлор

- мәдениетке адамның ақыл-ойы мен еңбегінің жемісі ретінде – материалдық және рухани құндылықтар ретінде түсіндіре білді. Ол дін арқылы анимистик

Неміс философы Кант

- Мәдениеттің адамгершілік заңдармен қалыптасуын

XX ғасыр- мәдениеттану ғылым ретінде

- **Қоғамдық тарихи мектеп**

- Негізгі өкілдері Батыс Европада Шпенглер, Тойнби, Ресейде Данилевский.

- **Натуралисттік мектеп**

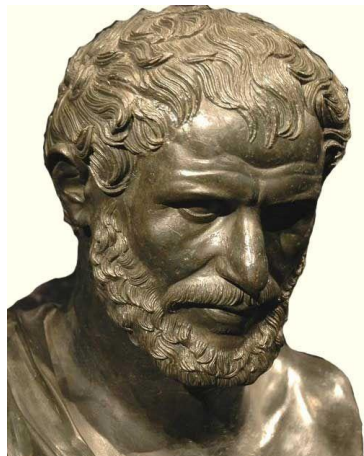
- Басты өкілі австриялық невропатолог, психоаналитик З.Фрейд. фрейдизм мен этология.

- **Рәміздік мектеп**

- Мектептің қайраткерлері неміс философы Кассирер мен француз ғалымы Клод Леви Строс

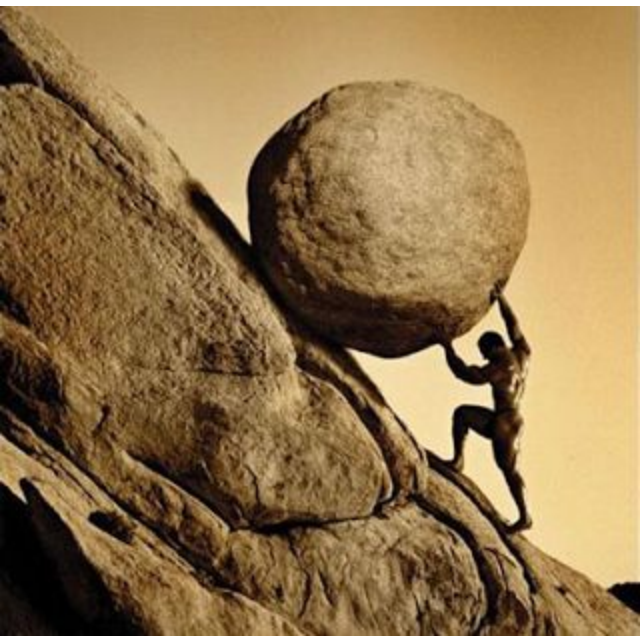
- **Социологиялық мектеп**

- Бұл мектептің басты өкілдері ағылшын ғалымы Томас Стерн–Элиот пен З. Альфред Вебер.

ДЕМОКРИТ: дамудың басты күші – ҚАЖЕТТІЛІК

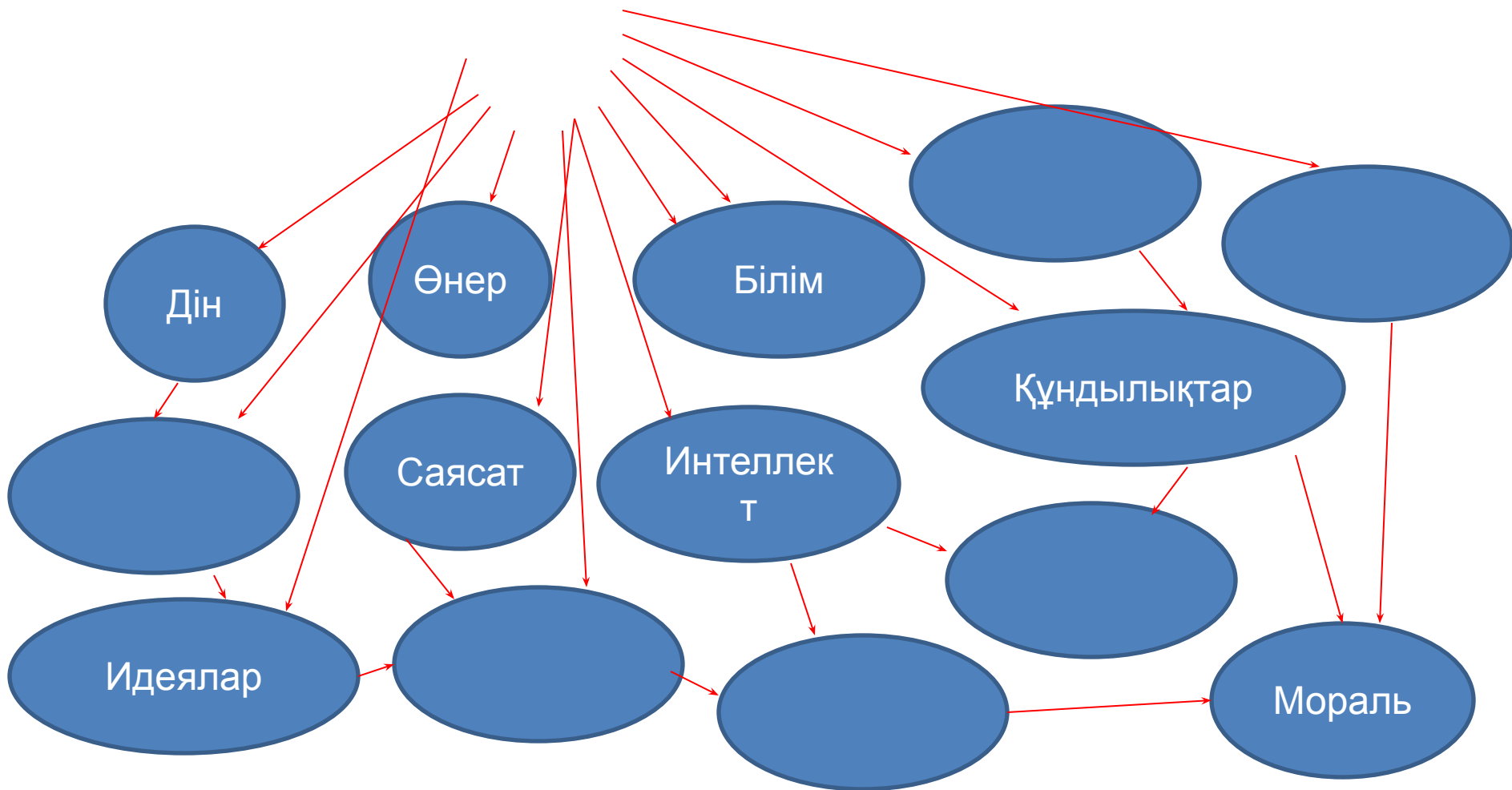
Мәдениет дамуында маңызды рөлдің бірі қажеттілікке бұйырған. Қажеттілік – бір-нәрсені қалау, сол қалауды қанағаттандыруға деген адамның құлшынысын анықтайтын күй. Қажеттілік адамды белгілі бір әрекет етуге итермелейді.

Мәдениеттану қызметтері

- Адаптивті
- Интегративті
- Коммуникативті
- Ойындық
- Компенсаторлы
- Әлеуметтену
- Өнер
- Рекреативті;
- Тәрбиелі;
- Идеологиялық;
- Танымдық;
- Эмотивті

МЕН ...

Постжазба-сауалнама (2 минут)

	АТЫ-ЖӨНІНДІ, ТОБЫҢДЫ ЖАЗ!		
1	Магия, фетешизм, тотемизм, анимизм және табу терминдерінің нешеуін білесің, санын жаз!		
2	Роззак, Тайлор, Кант, Флоренский мәдениет туралы теориясымен таныссың ба?	иә	жоқ
3	Шпенглер, Тойнби, Данилевский, Леви Стросс, З.Фрейд, Кассирер, Вебер есімдерінің нешеуі таныс, санын жаз!		
4	Сабактың мақсатына қол жеткізе алдың ба?	иә	жоқ